Blend je onderwijs

Handvatten voor het ontwerpen en implementeren van blended leren

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

docentprofessionalisering

Blend je onderwijs

Handvatten voor het ontwerpen en implementeren van blended leren

Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT
Zone Faciliteren en professionaliseren van docenten
www.versnellingsplan.nl

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Begeleidingscommissie
Kees Ritmeester, Wieteke Boulogne

Ontwikkelaars
Barend Last, Joanne Heidinga

Werkgroep
Carolien Kamphuis, Cora Busstra, Haye Jukema, Iwan Wopereis, Jessica Zweers, Judith Vennix, Lydia Doornebos, Marijn Post, Linlin Pei (co-auteur product socialisering), Peter Dekker (co-auteur product veranderstrategieën), Thys de Haan

Met bijdragen van
SURF Special Interest Group Blended Learning
SURF Special Interest Group Learning Spaces

Versie 1.0 – Juni 2022

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Last, B.S. & Heidinga, J. (2022). *Blend je onderwijs: Handvatten voor het ontwerpen en implementeren van blended leren*. Versie 1.0. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

Inhoud

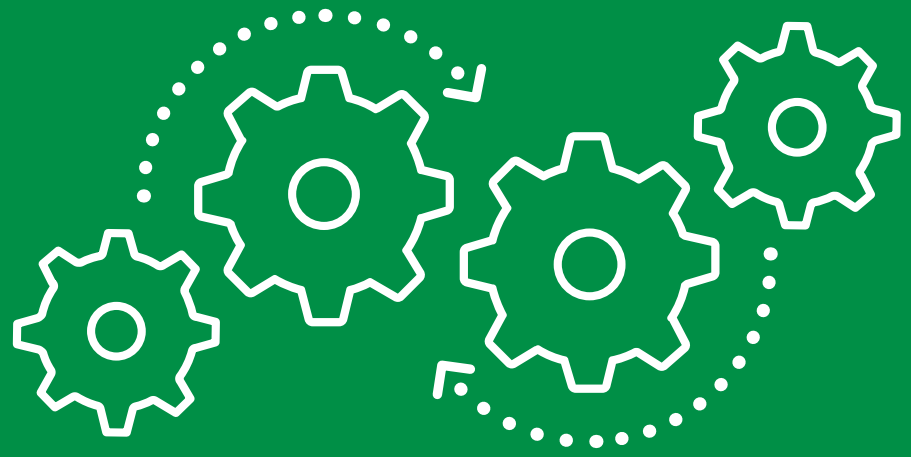
Inleiding 4
Introductie 5
Opzet en kenmerken 6

Routeplanner voor de docent 8
Routeplanner voor de ondersteunende dienst 10
Routeplanner voor de manager 12

Productoverzicht 14

Afsluiting 18
Verantwoording en bronnen 19
Bijlage 20
Totstandkoming 20

Inleiding

Introductie

Binnen onderwijsinstellingen in Nederland staat blended leren hoog op de agenda. Er zijn veel definities van blended leren, maar de gemene deler is dat er gezocht wordt naar de best mogelijke mengvorm van leeractiviteiten. Vanuit het studentgerichte perspectief staat het verrijken van de leerervaring centraal. Dit verrijken wordt mogelijk gemaakt door een harmonieuze integratie van verschillende strategieën en het combineren van fysieke interactie met (informatie- en communicatie-)technologie. Zo ontstaat een doordachte mengvorm van leeractiviteiten die op verschillende locaties plaatsvinden en de student ook buiten de klassikale contacttijd aan het werk zetten. Met elkaar, met de docent(en) én met de leerinhoud.

Het ontwerpen en implementeren van blended leren is echter een omvangrijke en complexe taak, die op verschillende niveaus en van verschillende doelgroepen om actie vraagt. Op de eerste plaats zijn het de docenten die het blended leren ontwerpen en faciliteren. Dit gebeurt zowel op cursus- als op programmaniveau. Denk aan het herontwerpen van een college, module of het hele curriculum. Daarnaast bestaan er verschillende organisatorische randvoorwaarden die op orde moeten zijn om de docenten te ondersteunen bij het faciliteren van blended leren. Dit betreft het bredere implementatievraagstuk, waar belangrijke taken liggen voor de ondersteunende diensten en managers van een instelling. Zij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen en waar mogelijk versterken van deze organisatorische randvoorwaarden.

Om de betrokkenen daarbij te ondersteunen is een hulpmiddel ontwikkeld dat ondersteunt bij het ontwerpen en implementeren van blended leren, zowel op docentniveau alsook op programma- en organisatieniveau. Het resultaat is de toolkit "*Blend je onderwijs: Handvatten voor het ontwerpen en implementeren van blended leren*". Blended leren is in deze publicatie geïnterpreteerd als **ontwerpvraagstuk**, en niet als digitaliseringsvraagstuk. Het doel is immers *goed onderwijs* en blended leren is daarbij het middel. Hoewel (digitale) technologie wel degelijk een belangrijke rol speelt bij blended leren, is een goed doordacht ontwerp het uitgangspunt. Vervolgens wordt gezocht naar de juiste ondersteuning met technologie, verweven met didactiek en ruimte.

Deze publicatie fungeert als een gereedschapskist, bestaande uit verschillende deelproducten met handvatten, hulpmiddelen en inspiratie voor docenten, ondersteunende diensten en managers. Elk van deze drie doelgroepen heeft een eigen routeplanner waarmee die kan navigeren door de toolkit. Met veel concrete tips, voorbeelden, instrumenten en werkbladen geven de producten uit de toolkit een vliegende start bij het ontwerpen en implementeren van blended leren.

Veel succes en plezier!

Opzet en kenmerken

Doelstelling

Het directe doel van de hele toolkit is om het ontwerpen en implementeren van blended leren op verschillende niveaus te ondersteunen met *evidence-informed*[1] en praktische handvatten, uitgewerkt in deelproducten. Het indirecte – en uiteindelijke – doel daarvan is om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen door een binnen de eigen context best mogelijke leerervaring te creëren. Blended leren kent echter in de praktijk ook nog verschillende subdoelen, zoals het activeren van studenten, het intensiveren van de contacttijd, het personaliseren door meer flexibiliteit en differentiatie aan te brengen en/of het onderwijs meer te authentiseren door meer context aan te brengen.

Niveaus

De toolkit en producten voorzien handvatten op drie niveaus:

1. Het ontwerpen en uitvoeren van blended leren voor individuele docenten(teams), zoals het vinden van een geschikte ontwerpmethodiek of het selecteren van een geschikte werkvorm.

2. Het ontwerpen en uitvoeren van blended leren op programmaniveau, zoals het versterken van binding bij studenten of het in kaart brengen van de beschikbare faciliteiten.

3. Het implementeren van blended leren op instellingsniveau, zoals het opstellen van een visie, het creëren van een gedeelde taal en in kaart brengen van de organisatorische randvoorwaarden.

Doelgroep

De primaire doelgroep bestaat uit docenten(teams) die hun onderwijs gaan (her)ontwerpen voor blended leren. De secundaire doelgroep bestaat uit ondersteunende diensten en managers die zich richten op de organisatorische randvoorwaarden en het bredere implementatievraagstuk op instellingsniveau. Alle ontwikkelde producten richten zich op hogescholen en universiteiten, maar de meeste materialen lenen zich ook voor andere onderwijscontexten (bv. het beroepsonderwijs of het voortgezet onderwijs).

Uitgangspunten

Het belangrijkste uitgangspunt is om docenten, ondersteunende diensten en managers concrete en praktisch inzetbare handvatten te bieden. Doordat er veel materiaal beschikbaar is, zie je vaak door bomen het bos niet meer. In deze toolkit worden bestaande handvatten, modellen, methodieken en instrumenten bij elkaar gebracht. Er is daarbij regelmatig samenwerking gezocht met instellingen en andere werkgroepen.

Meer concreet, zijn daarbij de volgende aanvullende uitganspunten leidend geweest:
- Op alle niveaus inzetbaar.
- Voor verschillende doelgroepen bruikbaar.
- *Evidence-informed* werkwijze.
- Voortbordurend op bestaande materialen.
- *Open source* en gemakkelijk te contextualiseren.
- Beschikbaar in het Nederlands en het Engels (met uitzondering van enkele instrumenten).

Werkwijze

De producten in deze publicatie zijn los van elkaar te gebruiken. Ze hebben een vergelijkbare opzet, beginnend bij een heldere Leeswijzer met een inleiding, werkwijze en toelichting op de inhoud. Daarnaast hebben sommige producten werkbladen of bijgevoegde instrumenten in bijvoorbeeld Excel of een externe tool.

Er zijn twee aanvliegroutes om als gebruiker de juiste producten te selecteren:

1. Vanuit de routeplanners per doelgroep: voor alle drie de doelgroepen is er een routeplanner gecreëerd die een min of meer logische volgorde van de producten voorstelt. Elk product wordt kort toegelicht.

2. Vanuit het productoverzicht: het staat de gebruiker ook vrij om direct naar eigen believen een product te selecteren dat past bij de behoefte. Dit kan het best aan de hand van het handige productoverzicht met beknopte beschrijvingen van alle producten.

[1] Evidence-informed werken betekent het laten inspireren door bestaande kennis en onderzoeksresultaten.

Routeplanner voor de docent

GEDEELDE TAAL
Begin altijd met de definitie. *Waar hebben we het eigenlijk over?* Gebruik de poster of gesprekskaarten los, of doe de hele workshop.

VISIE OP ONDERWIJS
Bespreek en analyseer jouw eigen visie op onderwijs, of die van je instelling. *Wat staat daar nu eigenlijk echt? Wat zijn de kernwaarden? En hoe vertaal je die naar de praktijk?*

VOORBEELDEN
Goed voorbeeld doet volgen. In een handige gids vind je daarom veel inspirerende voorbeelden van blended leren in de praktijk.

BEGINNEN MET BLENDED LEREN
Breng jouw startsituatie in kaart met handige hulpmiddelen. *Begin je klein, of ga je meteen groot? En hoe is jouw huidige onderwijs eigenlijk opgezet?*

GA HET GESPREK AAN
Met een handige set van gesprekskaarten, voer je snel een constructieve discussie met je collega's over het wat en waarom van blended leren.

ACTIVERENDE WERKVORMEN
Om het zweet op de juiste rug te laten stromen, is het zaak goed na te denken over de werkvormen die je gaat inzetten. *Hoe kies je een geschikt werkvorm? En welke inspirerende voorbeelden zijn er?*

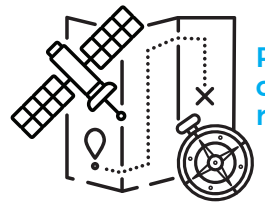
ONTWERPMETHODIEKEN
Tijd om de leeractiviteiten en toetsing te ontwerpen! Met een handig overzicht, vind je snel een passende methode. Het kan handig zijn om eerst even de Curriculumwaaier van het SLO door te nemen.

SOCIALISERING
Goede socialisering is essentieel bij blended leren. Het hangt samen met studiegedrag, welzijn en je ergens thuis voelen. Met handige infographics vind je snel concrete handvatten om dit binnen je cursus of programma vorm te geven.

DIGITALE LEEROMGEVING
De digitale leeromgeving vraagt om een goede inrichting. Denk aan duidelijke communicatiekanalen, zichtbaarheid van jou als docent en een heldere structuur. *Maar hoe kan je dit aanpakken? En waar moet je aan denken?* Daarover meer in in een handige gids.

FYSIEKE LEEROMGEVING
Welke faciliteiten zijn er als het gaat om onderwijsruimtes? Zijn deze passend bij wat jij beoogt met je onderwijs? Om hierbij te ondersteunen, biedt een selectie uitkomst. Maak een overzicht van alle ruimtes die er zijn, en zorg zo dat jouw ontwerp uitgevoerd kan worden in de beschikbare onderwijsruimtes.

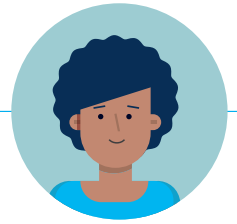
TOOLS
Tools zijn een belangrijk onderdeel van blended leren. *Maar hoe kies je de juiste tool, passend bij je doel? En waar kan je je laten inspireren over alle mogelijkheden?* In dit product een rubriek en voorbeelden.

Plan zelf je optimale route

WAT IS ER NOG MEER?
Deze toolkit bevat nog meer producten, die jou wellicht kunnen helpen bij het ontwerpen en implementeren van blended leren:

- Een workshop om inzicht te krijgen in de organisatorische randvoorwaarden
- Een infographic met veranderstrategieën en tips om te differentiëren onder docenten.
- Een inventarisatie instrument om de gehele campus qua inrichting in kaart te brengen.
- Ontwerpkaarten om een nieuwe innovatieve onderwijsruimte te ontwikkelen.

Routeplanner voor de ondersteunende dienst

GEDEELDE TAAL

Begin altijd met de definitie. *Waar hebben we het eigenlijk over?* Gebruik de poster of gesprekskaarten los, of doe de hele workshop.

VISIE OP ONDERWIJS

Bespreek en analyseer jouw eigen visie op onderwijs, of die van je instelling. *Wat staat daar nu eigenlijk echt? Wat zijn de kernwaarden? En hoe vertaal je die naar de praktijk?*

VERANDER STRATEGIEËN

Als ondersteunende dienst heb je bij de implementatie van blended leren vaak te maken met veranderprocessen en veel onderlinge verschillen tussen docenten. *Welke strategieën kan je daarbij inzetten? En hoe kan je rekening houden met de onderlinge verschillen tussen docenten?* Daarover veel handige tips op enkele handige infographics.

IMPLEMENTATIE

Het implementeren van blended leren houdt ook in dat de organisatorische randvoorwaarden op orde moeten zijn. Daarbij is er voor ondersteunende diensten een belangrijke taak weggelegd. Met een zelfscan krijg je zicht op die randvoorwaarden en kan je toewerken naar een actieplan.

GA HET GESPREK AAN

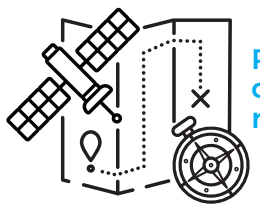
Met een handige set van gesprekskaarten, voer je snel een constructieve discussie met je collega's over het wat en waarom van blended leren.

ONTWERPMETHODIEKEN

Tijd om de leeractiviteiten en toetsing te ontwerpen! Met een handig overzicht, vind je snel een passende methode. Het kan handig zijn om eerst even de Curriculumwaaier van het SLO door te nemen.

VOORBEELDEN

Goed voorbeeld doet volgen. In dit handige overzicht vind je daarom veel inspirerende voorbeelden van blended leren in de praktijk. Bespreek deze voorbeelden met docenten om ze zo te inspireren.

Plan zelf je optimale route

SCOOR DE LEEROMGEVING

Actief leren is een belangrijk uitgangspunt van blended leren. Vaak is de fysieke leeromgeving daar echter niet voldoende op toegerust. Denk aan enorme collegezalen die docent-gecentreerd onderwijs oproepen. Met een scoringsinstrument kan je de hele leeromgeving in kaart brengen op aspecten als didactiek, akoestiek, technologie etc. Gebruik het als basis om te bepalen welke onderwijsruimtes herzien moeten worden.

ONTWERPEN VAN RUIMTES

Het ontwerpen van onderwijsruimtes is behoorlijk uitdagend. Hoe kom je tot een innovatief resultaat? Met de ontwerpkaarten in dit product kom je snel tot een werkbaar prototype.

OVERZICHT VAN RUIMTES

Om docenten te ondersteunen, is een helder overzicht van alle onderwijsruimtes prettig. Met het instrument in dit product creëer je zo'n overzicht. Maak het online beschikbaar en bespreek het met docenten.

TOOLS

Tools zijn een belangrijk onderdeel van blended leren. Maar hoe kies je de juiste tool, passend bij je doel? En waar kan je je laten inspireren over alle mogelijkheden? In dit product een rubriek en voorbeelden.

DIGITALE LEEROMGEVING

De digitale leeromgeving vraagt om een goede inrichting. Denk aan duidelijke communicatiekanalen, zichtbaarheid van jou als docent en een heldere structuur. *Maar hoe kan je dit aanpakken? En waar moet je aan denken?* Daarover meer een handige gids.

WAT IS ER NOG MEER?

Deze toolkit bevat nog meer producten, die jou wellicht kunnen helpen bij het ontwerpen en implementeren van blended leren:

- Instrumenten om docenten snel op weg te helpen bij het beginnen met blended leren.
- Instrumenten en voorbeelden van activerende werkvormen.
- Inspirerende infographics over socialisering.
- Tips voor het inrichten van de digitale leeromgeving.

Routeplanner voor de manager

GEDEELDE TAAL

Er bestaat veel onduidelijkheid over de betekenis van blended leren. Begin daarom altijd met de definitie en werk toe naar een gedeelde taal. *Waar hebben we het eigenlijk over?* Gebruik de poster of gesprekskaarten los, of doe de hele workshop.

GA HET GESPREK AAN

Blended leren kan soms veel vragen oproepen. Met een handige set van gesprekskaarten, voer je snel een constructieve discussie met je team over het wat en waarom van blended leren.

VERANDER STRATEGIEËN

Als manager heb je bij de implementatie van blended leren te maken met veranderprocessen en veel onderlinge verschillen tussen docenten. *Welke strategieën kan je daarbij inzetten? En hoe kan je rekening houden met de onderlinge verschillen tussen docenten?* Daarover veel handige tips op deze infographics.

VOORBEELDEN

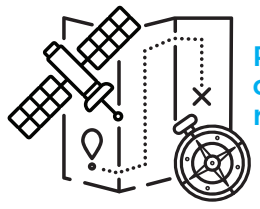
Om meer inzicht te krijgen in wat blended leren precies inhoudt en hoe het eruit ziet in de praktijk, kunnen goede voorbeelden helpen. In dit handige overzicht vind je daarom veel inspirerende voorbeelden van blended leren in de praktijk. Bespreek deze voorbeelden met docenten om ze zo te inspireren.

IMPLEMENTATIE

Het implementeren van blended leren houdt ook in dat de organisatorische randvoorwaarden op orde moeten zijn. Daarbij is er voor managers een belangrijke taak weggelegd. Met dit product krijg je zicht op die randvoorwaarden en kan je toewerken naar een actieplan voor het implementeren van blended leren op instellingsniveau.

VISIE OP ONDERWIJS

Bespreek en analyseer met collega's de visie op onderwijs. *Wat staat daar nu eigenlijk echt? Wat zijn de kernwaarden? En hoe vertaal je die naar de praktijk?* Het hebben van een gedeelde en gezamenlijke visie is een belangrijke voorwaarde voor succesvolle implementatie van blended leren.

Plan zelf je optimale route

WAT IS ER NOG MEER?

Deze toolkit bevat nog meer producten, die jou wellicht kunnen helpen bij het ontwerpen en implementeren van blended leren:

- Instrumenten om docenten snel op weg te helpen bij het beginnen met blended leren.
- Instrumenten en voorbeelden van activerende werkvormen.
- Inspirerende infographics over socialisering.
- Tips voor het inrichten van de digitale leeromgeving.
- Hulpmiddelen voor ondersteunende diensten, bijvoorbeeld voor het aanpassen van de fysieke leeromgeving.

Productoverzicht

1 Gedeelde taal

Dit product is bedoeld om met docenten (teams) gedeelde taal te creëren rondom blended leren. Het bestaat uit een poster, verschillende gesprekskaarten en een workshop. De poster staat op zichzelf en kan bijvoorbeeld worden opgehangen in een teamkamer. De gesprekskaarten zijn onderdeel van de workshop.

Doelgroep: Docenten, ondersteunende diensten en managers
Vorm: Poster, gesprekskaarten en workshop
Tijd: 90 min. (workshop)
Niveau: Cursus, programma en instelling

2 Visie ontwikkeling

Dit product bevat concrete werkvormen om te werken aan een visie op onderwijs. Deze werkvormen richten zich op het expliciteren van de onderliggende kernwaarden en hoe die zich vertalen naar de praktijk.

Doelgroep: Docenten(teams), ondersteunende diensten en managers
Vorm: Werkvormen
Tijd: Variabel
Niveau: Programma en instelling

3 Beginnen met blended leren

Dit product is bedoeld om docenten(teams) snel op weg te helpen. Het product bevat drie werkbladen die ondersteunen bij het bepalen van de beste aanvliegroute, het prioriteren van bepaalde cursus- of curriculumonderdelen en het checken of er aan alle contextuele factoren is gedacht.

Doelgroep: Docenten(teams)
Vorm: Informatie + werkbladen
Tijd: 10-30 minuten
Niveau: Cursus en programma

4 Ontwerpmethodieken

Het ontwerpen van blended leren is een uitdagende taak. Om docenten(teams) te ondersteunen zijn er in de loop der tijd verschillende ontwerpmethodieken ontwikkeld. Dit product bestaat uit een overzichtelijke infographic die is opgezet als een tabel. In de tabel staat een overzicht van de meest gangbare ontwerpmethodieken en hun kenmerken.

Doelgroep: Docenten
Vorm: Infographic
Tijd: Variabel
Niveau: Cursus, programma

5 Gesprekskaarten voor de activerende blend

Met de gesprekskaarten in dit product kunnen docenten, managers en ondersteuners een constructieve dialoog aangaan over een activerende blend binnen een curriculum. Het gaat onder meer over visie en beleid, leiderschap, professionalisering en faciliteiten.

Doelgroep: Docenten, ondersteunende diensten en managers
Vorm: Gesprekskaarten en workshop
Tijd: 90 minuten
Niveau: Programma

6 Socialiseren bij blended leren

Goede socialisering is essentieel bij blended leren. Het hangt samen met studiegedrag, welzijn en je ergens thuis voelen. Dit product bevat verschillende routeplanners met concrete handvatten om socialisering binnen je cursus of programma vorm te geven.

Doelgroep: Docenten
Vorm: Infographics
Tijd: Variabel
Niveau: Cursus en programma

7 Aan de slag met activerende werkvormen

Om het zweet op de juiste rug te laten stromen, is het zaak om als docent goed na te denken over de werkvormen die je gaat inzetten. Maar hoe kies je een geschikte werkvorm? En welke inspirerende voorbeelden zijn er? Dit product bevat zowel een stappenplan om zelf een werkvorm te bedenken of een geschikte werkvorm te kiezen, alsook een overzicht met inspirerende voorbeelden.

Doelgroep: Docenten
Vorm: Stappenplannen en voorbeelden
Tijd: Variabel
Niveau: Cursus en programma

8 Ontwerpen van innovatieve onderwijsruimtes

Het resultaat van een blended herontwerp leidt vaak tot een sterkere behoefte aan innovatieve onderwijsruimtes. Met behulp van de kaarten uit dit product, kan je snel tot een werkbaar prototype komen. Het werkt het best in duo's, en bij voorkeur in samenwerking tussen docenten, studenten en ondersteunende diensten (logistiek en/of facilitair).

Doelgroep: Docenten, onderwijskundig adviseurs, huisvestingsmanagers, interieurarchitecten
Vorm: Ontwerpkaarten
Tijd: 30-120 minuten
Niveau: Instelling

9 Inventarisatie en selectie instrument onderwijsruimtes

Om snel de juiste ruimte te vinden die past bij het beoogde onderwijs ontwerp, is het van belang om inzicht te hebben in de beschikbare onderwijsruimtes. Het instrument uit dit product ondersteunt hierbij. Het kan zodoende zowel door ondersteunende diensten, zoals roosteraars, als ook docenten, worden gebruikt.

Doelgroep: Logistieke diensten en docenten
Vorm: Instrument
Tijd: 30-60 minuten
Niveau: Cursus, programma en instelling

10 Scoringsinstrument onderwijsruimtes

Het instrument in dit product is bedoeld om specifieke onderwijsruimtes te scoren aan de hand van verschillende criteria, zoals inrichting, kleurgebruik, afstemming met de onderwijsvisie en nog veel meer. Het instrument leent zich uitstekend om als basis te gebruiken voor een campusbrede visie op de fysieke leeromgeving en in hoeverre die op dat moment ook haalbaar is in de beschikbare onderwijsruimtes. Het geeft snel inzicht in welke aspecten verbetering behoeven.

Doelgroep: Logistieke diensten en docenten
Vorm: Raamwerk + scoringsformulier
Tijd: Variabel
Niveau: Cursus, programma en instelling

11 Digitale leeromgeving

De digitale leeromgeving – en met name de inrichting daarvan – speelt een hoofdrol bij de uitvoer van blended leren. Vaak wordt de digitale leeromgeving echter niet ten volste benut. In dit product staan daarom concrete handvatten om tot een volwaardige inrichting te komen die aanzet tot leren.

Doelgroep: Docenten
Vorm: Gids
Tijd: Variabel
Niveau: Cursus en programma

12 Van doel, naar tool

Het landschap van beschikbare tools is enorm. Vaak zien docenten door de bomen het bos niet meer. Daarnaast is het soms lastig om in te schatten of een tool precies goed voldoet aan de wensen. Dit product biedt daarom een handige rubriek om tools te scoren op bruikbaarheid. Daarnaast zijn er links opgenomen naar handige bronnen.

Doelgroep: Docenten en ondersteunende diensten
Vorm: Bronnenoverzicht en rubriek
Tijd: Variabel
Niveau: Cursus, programma en instelling

13 Voorbeelden van blended leren

Goed voorbeeld doet volgen. In dit handige overzicht staan daarom veel inspirerende voorbeelden van blended leren in de praktijk. Daarnaast wordt uiteengezet hoe je binnen de eigen instelling goede voorbeelden kan verzamelen.

Doelgroep: Alle
Vorm: Gids
Tijd: Variabel
Niveau: Cursus en programma

14 Implementatie: Aanzet tot een actieplan

Waar moet je aan denken als je blended leren gaat implementeren op instellingsniveau? Deze workshop, die vooral gericht is op de manager en ondersteuner, biedt snel inzicht in de randvoorwaarden die een rol spelen bij de implementatie van blended leren. De workshop is opgezet als discussiesessie aan de hand van een concrete zelfscan om de eigen instelling in kaart te brengen.

Doelgroep: Managementlaag en ondersteunende diensten
Vorm: Interactieve workshop met zelfscan
Tijd: 2-3 uur
Niveau: Instelling

15 Verander- en implementatiestrategieën

Er bestaan verschillende strategieën om een verandering en/of implementatieproject aan te vliegen. Deze praatplaten bieden een overzicht van aanvliegroutes om docenten te stimuleren bij de implementatie van blended leren. Deze routes worden aangevuld met voorbeelden vanuit de praktijk.

Doelgroep: Managers en ondersteunende diensten
Vorm: Praatplaten
Tijd: Variabel
Niveau: Instelling

Afsluiting

In deze publicatie is de toolkit "*Blend je onderwijs: Handvatten voor het ontwerpen en implementeren van blended leren*" beschreven, waarmee onderwijsinstellingen direct aan de slag kunnen met de invulling van blended leren. De kracht van de toolkit is dat elk product op zichzelf staat, maar er ook gezamenlijk en geïntegreerd ingezet kunnen worden. Bij de totstandkoming van deze toolkit is nauw samengewerkt met professionals uit de praktijk, en hebben verschillende afzonderlijk gepubliceerde hulpmiddelen een gedeelde plek gekregen.

De kanttekening bij de toolkit is dat deze niet compleet is, en dat in essentie ook nooit zal zijn. Dit kan zowel een nadeel zijn, alsook een voordeel. Zeker nu de toolkit voor het eerst wordt gepubliceerd, zullen er gebruikers zijn die bepaalde aspecten missen. Dat is logisch. Maar een gereedschapskist in de schuur is ook niet altijd meteen compleet, en behoeft op momenten ook vervanging van gereedschappen. Het voordeel is daarom dat de toolkit in de komende jaren steeds verder kan worden aangevuld en verfijnd. Het is aan de praktijk om daar invulling aan te geven, waarbij gedacht kan worden aan nieuwe producten die worden voorgedragen door instellingen of wellicht (door)ontwikkeld worden door bijvoorbeeld SURF Communities.

Blended leren is niet meer weg te denken uit de praktijk. Het vereist een integrale en brede kijk op onderwijs, en doet een sterk beroep op zowel docenten(teams) alsook op ondersteunende diensten en managers. Deze toolkit tracht daarbij te ontlasten en daarmee een boost te geven aan creatieve en innovatie oplossingen voor onderwijs.

Verantwoording en bronnen

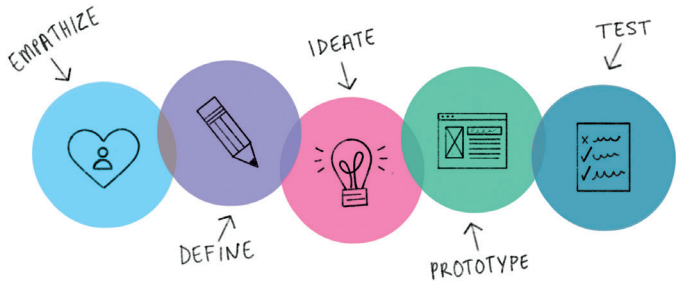
Veel van de producten zijn gebaseerd op bestaande instrumenten en inzichten uit de literatuur. Er is gewerkt met een evidence-informed werkwijze, vertaald naar de Nederlandse context van het hoger onderwijs en aangevuld met eigen inzichten en ervaringen. Elk product heeft eigen bronnen, die vermeld staan in de producten zelf.

Bijlage

Totstandkoming

Het ontwikkelen van deze publicatie heeft een gefaseerde ontwikkeling gevolgd, werkend in verschillende werkpakketten met een multidisciplinaire kern- en werkgroep en regelmatige consultatie bij de doelgroep in een cyclisch proces. De drie inhoudelijke werkpakketten, waren gestructureerd aan de hand van de drie niveaus: cursus-, programma- en instellingsniveau. Daarnaast waren er drie randvoorwaardelijke werkpakketten voor communicatie en disseminatie, evaluatie en effectmeting, en projectmanagement.

Op hoofdlijnen is gewerkt met een *design thinking* benadering (zie figuur). Het empatiseren is gedaan in verschillende (terugkerende) brainstormsessies, met zowel de werkgroep als een externe klankbordgroep van vrijwilligers uit het werkveld. Daar is uitgewisseld over de behoeften die leven op de verschillende niveaus. Dit leidde tot een steeds sterkere definiëring en concretisering van de inhoud. De werkpakketten zijn vervolgens aan de slag gegaan met het verder uitwerken van ideeën, ontwikkelen van halffabricaten en het testen van de resultaten met experts. Opnieuw zijn experts geraadpleegd om zoveel mogelijk *evidence-informed* te werken. Na de definitieve oplevering is alles langs redactie, vertaling en opmaak gegaan en uiteindelijk gepubliceerd. Om de onderlinge samenhang te waarborgen, is er regelmatig uitgewisseld tussen experts en ontwikkelaars van de verschillende inhoudelijke werkpakketten. Daarnaast is er iteratief gewerkt met klankbordgroepen van specialisten uit het werkveld.

De *design thinking* benadering.

Het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT is een vierjarig programma van SURF, Vereniging Hogescholen en de VSNU dat inzet op het samenbrengen van initiatieven, kennis en ervaringen en snel en concreet aan de slag gaan met kansen voor het hoger onderwijs. Dit gebeurt in acht verschillende 'zones'. In de versnellingszone Docentprofessionalisering werken 17 instellingen aan de hand van vijf thema's aan de facilitering en professionalisering van docenten in hbo en wo.

Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl